

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 175

**Türkiye ile İngiltere Arasında
20 Eurofighter Typhoon Uçağı
İçin Tarihi Anlaşma**

Çin ve ABD'den Şaşırtan Adım

**Japonya'nın Barış İnşası
Yaklaşımı ve Güncel
Gelişmeler**

**İran'dan Hürmüz Boğazı'nda
Gergin Adım: İngiltere
Gemisine 170 Milyon Dolarlık
Ceza Talebi**

**Trump'ın Asya Hamlesi:
Liderlerle Yüzyüze Görüşme**

**El-Faşir'de Katliam:
Sudan'da Neler Oluyor?**

**ABD ve Japonya Arasında
Nadir Elementler Üzerine
İşbirliği Anlaşması Yapıldı**

**Avrupa Birliği'nden, Güneydoğu
Asya Ulusları Birliği ile Güçlü
İşbirliği Vurgusu**

**Trump ABD'nin Nükleer Silah
Denemelerine Başlayacağını
Açıkladı**

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Türkiye ile İngiltere Arasında 20 Eurofighter Typhoon Uçağı İçin Tarihi Anlaşma

Türkiye, hem kendi beşinci nesil savaş uçağı KAAN'ı geliştiriyor hem de hava savunmasını güçlendirmek amacıyla İngiltere ile yaklaşık 11 milyar dolarlık bir anlaşmaya vararak 20 Eurofighter Typhoon uçağı satın alıyor.

İngiltere Başbakanı Keir Starmer ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, anlaşmayı imzalamak üzere pazartesi günü Ankara'da bir araya geldi.

İngiltere Savunma Bakanlığı bu hamleyi "bir neslin en büyük savaş uçağı anlaşması" olarak nitelendirirken, Erdoğan bunu "iki yakın müttefik" arasındaki "stratejik ilişkilerin yeni bir sembolü" olarak selamladı.

Starmer'a göre, pazartesi günkü anlaşma kapsamında sipariş edilen ilk Typhoon'ların 2030'da Ankara'ya ulaşması bekleniyor.

Erdoğan, ekonomik ilişkilerimizi daha da güçlendirmek hususunda kararlıyız, üçüncü ülkelerde ortak yatırımlar yapma imkânları üzerinde de duruyoruz. Enerji ve savunma sanayisi alanında yeni ortaklıklar kurmayı hedefliyoruz. Bu mutabakatı iki yakın müttefik olarak aramızdaki stratejik ilişkilerin yeni bir nişanesi olarak görüyorum.

Bu mutabakatı iki yakın müttefik olarak aramızdaki stratejik ilişkilerin yeni bir nişanesi olarak görüyorum. Gazze'deki gelişmeleri bir kez daha değerlendirme imkânı bulduk. Birleşik Krallık'ın Filistin Devleti'ni tanıma kararı alması iki devletli çözüm yolunda cesur bir adım olarak bakıyoruz. Yaklaşan kış şartlarını dikkate alarak Gazze halkının ihtiyaç duyduğu insani yardımların ulaştırılması büyük önem arz ediyor.

Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşik Krallık arasındaki stratejik ilişkilerin Ankara'da somutlaşan sıcak temasları, yalnızca ikili düzeyde değil, aynı zamanda Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) bağlamında da önemli bir kazanç potansiyeli barındırmaktadır. Bu etkileşimler, NATO'nun güneydoğu kanadındaki en kritik aktör konumundaki Türkiye'nin rolünü pekiştirerek, ittifakın jeopolitik bütünlüğünü ve operasyonel etkinliğini güçlendirmektedir.

Özellikle, NATO'nun Akdeniz ve Karadeniz havzalarındaki stratejik çıkarlarını göz önünde bulundurduğumuzda, Türkiye'nin hava gücü modernizasyonu, ittifakın kolektif savunma mekanizmalarına somut bir katkı sunmakta ve bölgesel istikrarsızlığa karşı caydırıcılığı artırmaktadır.

Aynı zamanda Türkiye milli KAAN beşinci nesil savaş uçağının envantere girmesini (en erken 2028 itibarıyla) beklerken, bir yandan "yerli uçaklarını geliştirerek" bir yandan yaklaşık 11 milyar dolara 20 Eurofighter Typhoon uçağı satın alarak Türkiye'nin hava unsurlarını acil bir modernizasyon dalgasıyla güçlendirmeyi ve ABD ile ilişkileri onarma ve F-35 gibi üstün teknolojilere erişim için diplomatik bir hamle niteliğinde olduğudur.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Japonya'nın Barış İnşası Yaklaşımı ve Güncel Gelişmeler

Japonya'nın barış inşası stratejisi, yalnızca çatışma sonrası bölgelerde kalkınma yardımı ve insani destekle sınırlı kalmayıp, uluslararası norm üretimi, sivil kapasite geliştirme ve bölgesel güvenlik işbirlikleriyle bütünleşen çok boyutlu bir dış politika aracına dönüşmüştür. Bu yaklaşım, son dönemde Litvanya ile derinleşen ilişkilerde somut biçimde gözlemlenmektedir.

Litvanya Dışişleri Bakanı Kęstutis Budrys'in Tokyo ziyareti sırasında yaptığı açıklamalar, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırgan tutumunun ardından Baltık bölgesinde artan güvenlik kaygılarını yansıtmaktadır. Budrys, Japonya'nın G7 üyesi olarak barışın tesisi ve uluslararası düzenin korunmasında daha aktif rol üstlenmesini beklediklerini ifade etmiştir. Bu bağlamda, Japonya'nın barış inşası anlayışı, yalnızca kalkınma diplomasisiyle değil, aynı zamanda güvenlik işbirliği ve normatif liderlikle de şekillenmektedir.

Japonya, Litvanya öncülüğünde kurulan Ukrayna Mayın Temizleme Koalisyonu'na katılarak, Kasım 2025'te Litvanya'da düzenlenecek eğitim programına iki Kara Öz Savunma Kuvvetleri (GSDF) personeli göndereceğini açıklamıştır.

Bu görev, Japonya'nın barış inşası uygulamalarında askeri olmayan katkılarını öne çıkaran bir örnek teşkil etmektedir. Aynı zamanda, Japonya'nın barış inşası stratejisinde dış yardımın ve teknik kapasite paylaşımının merkezi rolünü pekiştirmektedir. Bu uygulamalar, Japonya'nın barış inşası anlayışının üç temel boyutunu yansıtmaktadır: sahadaki faaliyetler, uluslararası forumlarda normatif liderlik ve yurtiçinde insan kaynağı geliştirme. Hiroşima Barış İnşacıları Merkezi (HPC) aracılığıyla yürütülen eğitim programları, Japonya'nın sivil barış inşacıları yetiştirme konusundaki kurumsal kapasitesini temsil etmektedir. Bu programlar, yalnızca Japon vatandaşlarına değil, Asya-Pasifik bölgesinden gelen katılımcılara da açıktır ve BM Gönüllüleri ile işbirliği içinde sahada uygulamalı deneyim sunmaktadır. Japonya'nın barış inşası stratejisi, aynı zamanda uluslararası norm üretiminde liderlik üstlenmesini de içermektedir. Tokyo Uluslararası Afrika Kalkınma Konferansı (TICAD) ve BM Barış İnşası Komisyonu'ndaki aktif rolü, Japonya'nın kalkınma temelli barış vizyonunu küresel düzeyde yaygınlaştırma çabasını yansıtmaktadır. Sonuç olarak, Japonya'nın Litvanya ile geliştirdiği işbirliği, barış inşası stratejisinin yalnızca çatışma sonrası bölgelerde değil, aynı zamanda potansiyel risk bölgelerinde önleyici diplomasi ve kapasite paylaşımı yoluyla da uygulanabileceğini göstermektedir. Bu yaklaşım, Japonya'nın küresel barış mimarisinde etik temelli, sivil odaklı ve çok taraflı bir aktör olarak konumunu güçlendirmektedir.

Trump'ın Asya Hamlesi: Liderlerle Yüzyüze Görüşme

Amerika'nın 29 Ocak 2025'ten bu yana 47. Başkanı olarak görev yapan Donald Trump, Asya ziyareti için 24 Ekim Cuma günü ülkeden ayrıldı ve rotasını Asya'ya çevirdi. Trump'ın tekrar başa gelmesiyle bu, onun ikinci dönem başkanlığındaki ikinci Asya ziyareti olarak kayda geçti. Ülkeden ayrılmadan önce program belliydi ve bu program takip edilerek Asya kıtasında söz sahibi olan birçok devlet başkanıyla görüşmeler gerçekleştirildi. Bu sene 47'ncisi düzenlenen ASEAN (Güneydoğu Asya Uluslar Birliği) Zirvesi, Malezya'nın ev sahipliğinde başkent Kuala Lumpur'da gerçekleştirildi. Açılış töreninde Malezya Başbakanı Enver İbrahim konuşma yaptı. Zirvenin önemli gelişmelerinden biri, Tayvan ile Kamboçya arasındaki sınır çatışmalarının ardından zirvede imzalanan barış anlaşması oldu. ABD Başkanı Trump dahil olmak üzere 30'dan fazla lider zirveye katıldı. ABD ve Malezya, kritik mineraller ve nadir toprak elementleri alanında karşılıklı ticaret anlaşması imzaladı. Trump bu zirvede hem Malezya Başbakanı ile hem de diğer liderlerle görüştü. Ardından turuna kaldığı yerden devam eden Trump, 28 Ekim Salı günü Japonya'nın yeni başkanı Sanae Takaichi ile görüştü.

Ülkenin ilk kadın başkanı olarak göreve gelmesini büyük bir olay olarak nitelendirdi. Görüşmenin en kritik noktası, iki ülke arasında imzalanan ve her iki ülkenin ilişkilerini "Altın Çağa taşımak" olarak nitelendirilebilecek olan ticaret anlaşması oldu. Anlaşma kapsamında ABD'nin Japonya'dan ithal edilen malları %15 oranında vergilendireceği ve Japonya'nın ABD'ye yatırım yapması için 550 milyar dolarlık bir fon oluşturulacağının garantisi verildi. Bu anlaşmanın yanı sıra Trump ve Takaichi, kritik minerallerin ve nadir toprakların güvence altına alınmasını sağlayan bir başka anlaşma daha imzaladı. APEC (Asya Pasifik Ekonomik İş birliği) Zirvesi kapsamında ise Güney Kore lideri Lee Jae-myung ile ikili görüşme yaptı. Görüşmede Lee, her iki ülke için üst düzey ortaklık kurma niyetini dile getirdi. Aynı zamanda Güney Kore'de düzenlenecek olan APEC Zirvesi kapsamında Trump, Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ile iki saate yakın bir görüşme gerçekleştirdi. Pek çok konuda hemfikir olduklarını söyleyen liderler, ekonomik açıdan yeni adımlar attılar. Fentanil maddesinin ABD'ye akışı karşılığında daha önce uygulanan tüm Çin mallarına yönelik tarifelerin düşürüleceği konuşuldu. Görüşmenin her iki ülke için de güzel geçtiğini belirten liderler, bazı samimi açıklamalar yaptılar. Xi, bir açıklamasında, "Birbirimizle her zaman aynı görüşte olamayız. Dünyanın önde gelen iki ekonomisi zaman zaman birbiriyle sürtüşme yaşayabilir," diyerek Trump'ı tekrar görmenin sıcak bir duygu olduğunu ifade etti. Bu görüşme ile Asya turunu sonlandıran Donald Trump'ın ilerleyen günlerde ülkesine dönmesi bekleniyor.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ABD ve Japonya Arasında Nadir Elementler Üzerine İşbirliği Anlaşması Yapıldı

Geçtiğimiz günlerde Trump'ın Asya turu sırasında Trump ve Japonya'nın yeni başbakanı Sanae Takaichi arasında bir görüşme gerçekleşti. Nadir toprak minerallerinin gündemde olduğu görüşmede samimi açıklamalarda da bulunuldu. Trump Takaichi'nin Japonya'nın seçilmiş ilk kadın başbakanı olmasını 'büyük bir olay' olarak nitelendirdi. Trump bir araya geldikleri görüşme için, 'Bu çok büyük bir el sıkışma,' diyerek sözlerine devam etti. En güçlü düzeyde müttefik olduklarını ve Japonya'ya yardımda bulunmak için yapabilecekleri her şeyde yanlarında olacaklarını ekledi. Her zamankinden daha çok ve güçlü bir şekilde ticaret yapacaklarını aktardı. Takaichi'de bu sözlere karşılık olarak gelecek sene ABD'nin 250.yılını kutlamak için Washington'a 250 adet kiraz ağacı ve havai fişekler göndereceğini açıkladı. İki ülke arasında imzalanan ticari faaliyetleri içeren anlaşma ise büyük öneme sahip. Japonya ittifakı güçlendirmeye çalışırken Trump da ülkesine yatırım çekmeye çalışıyor.

Japonya'nın ABD'ye yatırım yapması için 550 milyar dolarlık bir fon oluşturmaya bekleniyor. Görüşmeler devam ederken neredeyse bir kriz haline gelen nadir toprak elementleri üzerine bir işbirliği anlaşması yapıldı. Bu elementlerin güvenli tedariki konusunda bir çerçeve anlaşması imzalandı. Yani bu elementlerin nerede bulunduğu, nasıl işleneceği ve nasıl taşınıp kullanılacağı ile ilgili çalışmalar yapılacaktır. Çin, bu elementlerin % 70-80 'ine hakim olurken bu avantajını kullanmaya çalışmaktadır. Bu konuda hem ABD hem de AB ile sorunlar yaşamıştır. Çünkü Çin nadir toprak elementlerinin ihracatını kısmaya politikasına gitmektedir. Ve bu politika ithalatçı olan diğer ülkelerin üretimlerine olumsuz şekilde yansımaktadır. AB bu konuda yeni adımlar atacağını açıklamış, ABD ise bu kısıta bir karşılık vererek Boeing uçaklarla ilgili bir kısıtlama getireceğini açıklamıştı. Yapılan bu anlaşma ile Çin'e olan bağılı azaltmak da hedeflenmektedir. Japonya ile imzalanan bu anlaşma, Asya Pasifik ilişkilerinde de stratejik öneme sahiptir. Çünkü ABD ve Japonya yüksek teknolojili ürünlerin yapımında kullanılan bu elementlerin kullanımında Çin engeli görmek istemiyor ve alternatif yollara başvuruyor ve bu elementleri kontrol etmek istiyor.

Trump ABD'nin Nükleer Silah Denemelerine Başlayacağını Açıkladı

Trump, otuz sene ardından ilk kez nükleer silah denemelerine başlayacaklarını duyurdu. Bu denemelere başlama gerekçelerini ise, "Diğer ülkelerle eşit hale gelebilmek."olarak açıklayan Trump, bu ülkelerin ismini vermedi. Fakat bu açıklamaların gelmesine sebep olarak Rusya'da meydana gelen gelişmeler olabileceği tahmin ediliyor. Moskova otuz beş yıldır nükleer silah denemesi yapmadı. Fakat Rusya, geçtiğimiz günlerde iki nükleer silah taşıma aracını denediğini açıkladı.Buradaki durum direkt nükleer silah denemesi olmasa dahi Trump'ın açıklamalarında etkili unsur olabileceği konuşuluyor. Trump'ın açıklamalarında etkili unsur olabileceği konuşuluyor. Nükleer denemelerine başlayacaklarını duyuran Trump "Diğer ülkelerin test programları nedeniyle, Savaş Bakanlığı'na nükleer silahlarımızı eşit bir şekilde test etmeye başlama talimatı verdim," dedi. "Bu süreç derhal başlayacaktır." diyerek de ekledi.Nükleer silahların yayılması 1968'den itibaren sıkı bir şekilde sınırlandırılrsa dahi tamamen yasaklanmadı. ABD, 6 Ağustos 1945'te Hiroşima kentine ilk atom bombasını attı ve 9 Ağustos'ta attığı ikinci atom bombasıyla yaklaşık 200.000 kişinin hayatını kaybetti. Japonya teslim oldu ve 2.Dünya Savaşı fiilen sona erdi. Günümüzde ise bu silahlara resmen sahip olan ülkeler vardır ve ülkeler BM'nin Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşması'na (NPT) göre sadece beş ülkedir. Bu ülkeler ise BM Güvenlik Konseyi'nin daimi ülkeleri olan;ABD, Rusya, Birleşik Krallık, Fransa ve Çin Halk Cumhuriyeti'dir. Hindistan, Pakistan, İran ve Kuzey Kore'nin de

nükleer silahlarının olduğu yönünde de bilgiler mevcuttur. Nükleer konusunda yakın bir zamanda 22 Haziran 2025 tarihinde İran ve ABD arasında bir kriz yaşandı. Bu krizin sebeplerinden biri olarak İran'ın uranyum kullanımında gelişmesi ve buna bağlı olarak nükleer tehdit oluşturabilme durumu olarak yorumlanmıştır. ABD, Ortadoğu'da bir İran tehdidi istememektedir. Bu durum müttefiklerini de zora sokabilirdi. ABD bu konuda, BM Güvenlik Konseyi'nden özel izin çıkmadan, BM gerekli şartları yerine getirmeden İran'a saldırıda bulundu. Fordow, Natanz ve İsfahan gibi İran'ın nükleer tesislerine yönelik saldırılar gerçekleştirdi. Aynı zamanda İran, aynı coğrafyada bulunduğu İsrail için de bir tehdit unsuruydu. İsrail de güçlenen bir İran istemiyordu. Metinde bahsettiğimiz gib bu karar, Rusya'nın son denemelerine "eşitlik" sağlama gerekçesiyle verilmiş olup, Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşması (NPT) dengelerini sarsmaktadır. Öte yandan, ABD'nin İran'a yönelik saldırıları (Haziran 2025) ise, nükleer kapasiteye sahip olma yolundaki devletler ile mevcut nükleer güçler arasındaki gerilimin sadece büyük güçlerle sınırlı kalmayıp, bölgesel çatışmalara da yol açtığını gösteriyor. Sonuç olarak, uluslararası toplum, nükleer tehdidin yeniden tırmandığı ve eski kısıtlamaların hızla aşındığı yeni bir güvenlik zorluğuyla karşı karşıyadır.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Çin ve ABD'den Şaşırtan Adım

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ve ABD Başkanı Donald Trump, 31 Ekim'de Busan, Güney Kore'de bir araya geldi. Yaklaşık bir saat kırk dakika süren bu görüşme, Trump'ın göreve göreve dönüşünden bu yana iki liderin ilk yüz yüze buluşması oldu. Görüşmede gümrük vergileri, yapay zekâ çipleri ve ihracat kontrolleri, nadir toprak elementleri tedariki, fentanil üretiminde kullanılan kimyasal girdiler ve tarım ürünleri ticareti başlıklar yer aldı. Görüşmenin ardından yapılan basın açıklamasında ABD Başkanı Donald Trump, toplantının harika geçtiğini ve Çin Devlet Başkanı Xi'yi 'büyük bir ülkenin büyük lideri' olarak niteleyerek "Zaten pek çok konuda anlaştık, birçok konuda daha anlaşacağız" ifadelerini kullandı. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, iki ülkenin 'dost ve ortak' olması gerektiğini, farklı ulusal koşullar nedeniyle zaman zaman sürtüşmelerin 'normal' olduğunu söyleyerek, iki liderin de ilişkileri 'doğru rotada tutmakla sorumlu olduğunu vurguladı. Gerçekleşen görüşmede iki ülke, geçen yıl ara sıra devam eden ticaret savaşlarında "ateşkes" yapma konusunda anlaştı. Yapılan anlaşmada Çin, bu ay açıkladığı beş nadir toprak meteline yönelik ihracat kısıtlamalarını

ertelemeyi ve Washington'un 301 soruşturmasıyla ilgili karşı önlemleri bir yıl süreyle durdurmayı kabul etti. Öte yandan ABD ise, Çin yan kuruluşlarına teknolojiyle ilgili ihracat kontrollerini genişletme planlarını askıya almayı ve fentanil ile ilgili %20'lik gümrük vergisini yarıya indirmeyi kabul etti. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Washington'un "büyük düşünmesli ve iş birliğini uzun vadeli faydasını kabul etmeli" ve iki tarafın "karşılıklı misilleme kısır döngüsüne düşmemesi gerektiğini" vurguladı. Xi Çin'in 2026'da gerçekleşecek olana APEC zirvesine ev sahipliği yaptığını, ABD'nin ise G20 zirvesine başkanlık edeceğini söyledi. Donald Trump yaptığı açıklamada, Tayvan konusunun görüşmede gündeme gelmediğini, Ukrayna konusunda ise birlikte çalışma mesajı verdiklerini belirterek; Nisan 2026'da Çin'i ziyaret edeceğini ve Xi'yi ABD gezisine davet ettiğini açıkladı. Uzmanlara göre ABD Başkanı Donald Trump ve Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in Busan'daki görüşmesi, iki ülke arasında son yıllarda artan ticaret gerilimini hafifletme yönünde önemli bir adım olarak değerlendiriliyor. Özellikle Çin'in nadir toprak metallerine yönelik ihracat kısıtlamalarını ertelemesi ve ABD'nin fentanil üzerindeki gümrük vergilerini düşürmesi, karşılıklı bir "ekonomik ateşkes" anlamına geliyor. Bu görüşme aynı zamanda Trump yönetiminin Çin'e karşı daha dengeli bir politika izlemeye başlayabileceğinin de sinyali. Xi Jinping'in "dost ve ortak olmalıyız" vurgusu da Çin'in bu dönemde özellikle ekonomik istikrarı öncelik haline getirdiğinin göstergesidir.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Ancak bu görüşmenin kalıcı bir iyileşme yaratıp yaratmayacağı ise belirsiz. İki ülke arasındaki sorunların yapay zekâ teknolojileri, Tayvan meselesi ve Güney Çin Denizi'ndeki askeri faaliyetler gibi konular her iki taraf arasında potansiyel kriz olmaya devam ediyor. Sonuç olarak, bu görüşme her iki taraf için “yumuşama sinyali” taşıyorsa da bu sinyalin kalıcı bir iş birliğine dönüşüp dönüşmeyeceği, tarafların önümüzdeki aylarda atacağı adımlara bağlıdır.

İran'dan Hürmüz Boğazı'nda Gergin Adım: İngiltere Geminine 170 Milyon Dolarlık Ceza Talebi

Orta Doğu'da deniz taşımacılığı açısından stratejik öneme sahip Hürmüz Boğazı yakınlarında yeni bir kriz yaşandı. İran İslam Devrim Muhafızları, Nisan 2024'te Portekiz bayraklı MSC Aries adlı konteyner gemisine el koymuştu. İran yargısı, geminin İsrail bağlantılı bir şirkete ait olduğunu öne sürerek gemi sahibi ve işletmecisine 170 milyon dolar para cezası uygulanması için yasal süreç başlattı. İran yargı sözcüsü Asghar Jahangir, gemi sahibinin İsrailli kökenli bir iş insanı olduğunu ve terör finansmanı suçlamasıyla karşı karşıya bulunduğunu açıkladı. Olay sırasında gemide 25 kişilik uluslararası mürettebat bulunuyordu.

Gemiye el koyma işlemi, İran ordusuna bağlı bir helikopterin gemiye iniş yaparak kontrolü ele geçirmesiyle gerçekleşti. Hürmüz Boğazı, dünya petrolünün yaklaşık yüzde 20'sinin geçtiği dar bir su yolu olması nedeniyle küresel ekonomi için büyük önem taşıyor. Bölgedeki her askeri veya siyasi gerginlik, enerji piyasalarını ve uluslararası ticareti doğrudan etkiliyor. Uzmanlara göre İran'ın bu adımı, yalnızca ekonomik bir yaptırım değil, aynı zamanda Batı'ya ve İsrail'e karşı verilen siyasi bir mesaj niteliği taşıyor. İran yönetimi, MSC Aries gemisinin sinyal sistemini kapattığını, deniz uyarılarına uymadığını ve rotasını değiştirdiğini iddia ediyor. Bu gerekçeyle geminin uluslararası deniz hukukunu ihlal ettiğini öne sürüyor. Ancak gemi operatörü şirket, geminin yalnızca kiralanmış bir hat üzerinde faaliyet gösterdiğini ve yönetiminin farklı bir şirkete ait olduğunu savunuyor. Olay uluslararası kamuoyunda tepkiyle karşılandı. Amerika Birleşik Devletleri, gemiye el konulmasını korsanlık eylemi olarak nitelendirdi. Avrupa Birliği ise İran'ın bu adımının deniz güvenliğini tehlikeye attığını ve serbest geçiş hakkını ihlal ettiğini belirtti. Analistlere göre bu gelişme, Hürmüz hattındaki sigorta primlerini artırabilir ve deniz taşımacılığı maliyetlerinde yükselişe yol açabilir. Sonuç olarak, yaşanan olay yalnızca bir gemiye el konulması ya da verilen ceza ile sınırlı değil. Bu adım, İran'ın bölgedeki siyasi duruşunu sertleştirdiğini ve Hürmüz Boğazı'ndaki güç mücadelesinin yeni bir boyut kazandığını gösteriyor. Deniz taşımacılığı, enerji güvenliği ve bölgesel istikrar açısından yaşanan bu kriz, önümüzdeki dönemde uluslararası diplomasi gündeminde yer almaya devam edecek.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

El-Faşir'de Katliam: Sudan'da Neler Oluyor?

İç savaşı ateşleyen olaylar 15 Nisan 2023'te Sudan Ordusu ve Hızlı Destek Kuvvetleri arasında ortaya çıktı. Çatışmalar ilk olarak Hartum bölgesinde başladı ve savaş ordunun lehine sonuçlandı. Sudan ordusu özellikle başkentin güneyine ilerledi, Hızlı Destek Kuvvetleri milisleri başkentteki son kalelerinden kaçarak Cebel Evliya'ya doğru geri çekilmeye başladı. Doğu Afrika ülkesi Sudan'ın batısındaki Kuzey Darfur eyaletinin merkezi olan Faşir ise 2024'ten beri Hızlı Destek Kuvvetlerinin sıkı bir kuşatması altında. Son zamanlarda 5 farklı cepheden kuşatmalara devam eden HDK, ordunun Faşir'deki 6. Piyade Tümeni Komutanlığını ele geçirdiğini açıkladı. 18 aydır HDK'nın kontrolünde olan Darfur bölgesinin en büyük kenti olan Faşir'de son zamanlarda kuvvetli çatışmalar patlak verdi. Sudan'da çıkan iç savaşın nedenlerine baktığımızda, General Abdülfettah'la iş birliği yapan Dagalo, Uluslararası Ceza Mahkemesinin soykırımla suçladığı El-Beşir'i 2019'da devirdi. Ordunun başındaki General Burhan Sudan'ı yönetirken, General Dagalo ise 100 bin kişilik paramiliter HDK kuvvetlerinin

başındaydı. Ülkeyi sivil yönetime döndürme ve HDK'yı orduya dahil etme gibi konulardan anlaşmazlığa düşen iki general, ülkeyi iç savaşa sürükledi. Aynı zamanda Hızlı Destek Kuvvetleri, 2000'li yılların başında Arap olmayan yüz binlerce Darfurluyu katleden Arap milis grubu Cancavid'lerden ortaya çıktı. Birleşik Arap Emirliklerinin paramiliter HDK örgütüne askeri ve finansal anlamda destek verdiği de gündeme gelen başlıklardan bir tanesi. Zaman geçtikçe Faşir'de ve özellikle Darfur bölgesinde yapılan soykırım gün yüzüne çıkıyor. BM'den ve yetkililerden gelen rakamlar dehşeti gözler önüne seriyor. BM'nin yaptığı bir açıklamada, son 2.5 yıldır devam eden savaşın 40 bin kişinin ölümüne ve 12 milyon kişinin yerinden olmasına neden olduğu belirtildi. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Genel Direktörü Ghebreyesus, Faşir'deki Sudan Hastanesi'nde 460 kişinin öldürülmesi haberini dehşetle takip ettiklerini açıkladı. ABD'deki Yale Üniversitesi'ne bağlı İnsani Yardım Araştırma Laboratuvarı'nın (HRL) uydu görüntülerini inceleyerek hazırladığı raporda, katliam yapıldığı belirtilen bölgelerde "insan bedeni boyutlarına uygun" kümelenmeler görüldüğü aktarılıyor. Ayrıca zeminin "kırmızımsı renge büründüğüne" dikkat çekiliyor. Amerikan haber ajansı Associated Press'in iletişime geçtiği Tacal Rahman, her yerde ölümlerin, yaralıların olduğunu ve yaralılara kimsenin yardım edemediğini açıkladı. Aynı zamanda bölgeden kaçmaya çalışan kadınların önce cinsel saldırıya uğradığı, ardından öldürüldüğü gelen bilgiler arasında. Bu vahşetlerin yanı sıra, gıda ve temel ihtiyaçlara ulaşmada bölge halkı güçlük çekiyor. Sudan'da

her üç kişiden ikisi insani yardıma ihtiyaç duyuyor. 2 ay içinde 100 binden fazla çocuğun açlıktan öldüğü söyleniyor. HDK lideri Dagalo, bu vahşeti “mücadelede bazı ihlaller yaşandı” ifadesi altında kabul etti. Mevcut suçlamalar bizzat HDK’ya mensup milislerin paylaştığı görseller ve videolarla ispatlanıyor: toplu infazlar, cesetler, insanlara kötü muamele ve birçoğu... Türkiye dahil olmak üzere birçok ülke kınama mesajı yayınladı ancak bunca insan hakkı ihlaline karşı herhangi kalıcı bir adım ne taraflardan ne devletlerden ne de uluslararası örgütlerden geldi. Sudan’da yaşayan insanlar kaderine terk edilmiş durumda. Katliamla baş başa kalan bir kadının açıklaması: “Bize artık ölüm kaldı.”

Avrupa Birliği’nden, Güneydoğu Asya Ulusları Birliği ile Güçlü İşbirliği Vurgusu

AB Konseyi Başkanı Antonio Costa Bugünkü, ASEAN Zirvesi’nde yaptığı konuşmada, Bugün Kuala Lumpur’daki 47. ASEAN Zirvesi’nde Avrupa Birliği adına size hitap etmek büyük bir onurdur. ASEAN Zirvesi’nde yaptığı konuşmada, AB’nin ASEAN’la güvenilir ortaklığını güçlendirmenin "çok önemli" olduğunu söyledi. Avrupa Birliği (AB) Konseyi Başkanı Antonio Costa, Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) ile güvenilir bir ortak olarak iş birliği

yapmaktan gurur duyduklarını ve bu ortaklığın güçlendirilmesini vurguladı. Costa, Malezya’nın başkenti Kuala Lumpur’da düzenlenen 47. ASEAN Zirvesi’nde yaptığı konuşmada, Tayland ile Kamboçya arasında varılan ateşkesteki rolü nedeniyle Malezya Başbakanı Enver İbrahim’i tebrik etti. Bu, ASEAN’ın barış, istikrar ve diyaloga olan bağlılığının bir göstergesidir. Bu, Doğu Timor’un ekonomik ve siyasi karşılıklı bağımlılığının geliştirilmesinde ve ASEAN’ın bölgesel entegrasyonunun güçlendirilmesinde önemli bir kilometre taşıdır. Bu ateşkesin, ASEAN’ın barışa, istikrara ve diyaloga olan bağlılığının bir göstergesi olduğunu ifade etti. AB ile Endonezya arasında yürütülen serbest ticaret anlaşması müzakerelerinin olumlu sonuçlanmasından memnun olduklarını kaydeden Costa, Filipinler, Tayland ve Malezya ile bu alandaki görüşmelerin de iyi bir şekilde ilerlediğini aktardı. Karşılıklı bağımlılığın her iki taraf açısından daha aktif bir nitelik kazanması hâlinde, Güneydoğu Asya ile Avrupa Birliği’nin “altın köprü” niteliğindeki ticaret ortaklığı, küresel ekonomiye belirgin bir canlılık kazandıracaktır. Avrupa ve Asya’nın çok taraflılık ile Birleşmiş Milletler (BM) Şartı’na bağlılık konusunda ortak bir pozisyon sergilediğini ayrıca vurgulanmaktadır. “Uluslararası hukuk, Güney Çin Denizi’nde, Gazze’de ve Ukrayna’da BM Şartı’na dayalı olarak her yerde geçerli olmalıdır.” Sonuç olarak, AB (Avrupa) ile ASEAN (Asya) ülkelerinin paylaştığı ortak değerler vurgulanmakta olup, bu birliktelik tek

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

tarafı güç gösterisine karşı kurulmuş bir ittifak niteliği taşımamakta; aksine uluslararası ilişkiler disiplini bağlamında üç temel eksen üzerinden değerlendirilmektedir: normatif uyum, evrensellik ilkesi ve jeopolitik dengeleme. Bu üç eksen, uluslararası hukukun evrensel geçerlilik ilkesini, pekiştirerek, 2027’de 50. yıl dönüşüne giden süreçte, bu normatif duruş, kuralsız birçok kutupluluğa karşı en güçlü alternatif düzen önerisi olarak konumlanmaktadır.